

SYNSPUNKT

Vårt arvesølv og drømmen om Europas grønne batteri

Norge har allerede en langt mer klimavennlig industri enn de fleste andre land, og vi har en høyteknologisk industriell sektor som ligger langt fremme når det gjelder å bruke vannkraft til å skape store verdier, skriver artikkelforfatteren. ILLUSTRASJON: NTB SCANPIX

Vannkraften er naturens største gave til det norske folk og den omtales ofte som vårt arvesølv.

Det er en ren, evigvarende ressurs som tilhører Norges befolkning og som sikrer oss rimelig kraft til lys og varme i vårt kalde, langstrakte land. Den er også den eneste naturgitte fordelingen norsk industri har. Vannkraften er derfor frem til i dag, i all hovedsak, eid av statlige, kommunale og fylkeskommunale kraftselskaper som forvalter arvesølv på vegne av det norske folk.

Norge har allerede en langt mer klimavennlig industri enn de fleste andre land, og vi har en høyteknologisk industriell sektor som ligger langt fremme når det gjelder å bruke vannkraft til å skape store verdier. Det er viktig å ta hensyn til dette når vi drøfter hva som skal være bærebjelken for videre økonomisk vekst når olje- og gassinntektene reduseres. Vår industri fremstiller allerede de metaller som klimavennlig verden etterspør, og gjør det med mindre utslipp av klimagasser enn noe annet land. For vår kraftkrevende industri er det grønne skiftet bare en videreføring av den avanserte teknologiutvikling vi allerede er godt i gang med.

Stortingets beslutning om elsertifikater innebærer at Norden går mot et stort kraftoverskudd, en ordning som betales av svenske og norske strømkunder. Det antas at elsertifikater vil koste Norges befolkning om

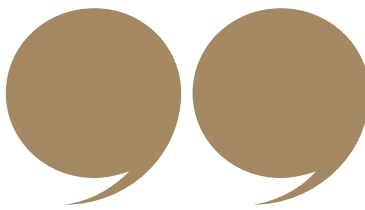
lag 60 milliarder kroner frem mot 2035. Den norske stat står på denne måten for en betydelig formuesoverføring fra Norge til utenlandske bedrifter og forbrukere. Resultatet av det store kraftoverskuddet er at strømprisene grovt sett er blitt halvert og energiverkene sin evne til fortsatt å kunne utbetale store utbytter er blitt sterkt redusert.

I denne situasjonen markedsfører kraftbransjen ideen om at Norge kan være et grønt batteri for Europa og taler varmt for strømeksport gjennom flere kabler til utlandet. Årsaken er at høyere strømpriser i Europa delvis vil kunne kompensere for lave strømpriser i Norden.

Regjeringen har nylig fulgt opp ved å sende på høring et lovforslag som innebærer at private aktører kan eie kabler som skal benyttes til krafthandel med utlandet. Slik EU-regelverket er utformet, betyr det at dagens regjering ønsker å legge til rette for eksport av norsk vannkraft.

Både av hensyn til klimaet og vår egen økonomiske utvikling er det viktig å tenke langsiktig når det gjelder vannkraften - skal den eksporteres eller brukes i Norge?

Diskusjonen om flere kabler til utlandet dreier seg om langt mer enn hva vi skal gjøre med vårt kraftoverskudd. Det handler om forvaltning av vårt arvesølv, om arbeidsplasser og om verdiskapning. Det handler om hva slags

Det antas at elsertifikater vil koste Norges befolkning om lag 60 milliarder kroner frem mot 2035.

risiko vi vil at statseide bedrifter skal ta i et volatilt uoversiktlig kraftmarked. Og ikke minst handler det om hva slags økonomi Norge skal ha i fremtiden.

Skal vår eksport fortsatt være dominert av råvarer eller skal vi satse på eksport av ferdige produkter basert på kunnskap, forskning og utvikling?

Metall- og treforedlingssektoren har store vekstmuligheter ved å satse på høyteknologisk industriutvikling og produksjon av de høyverdi produkter en klimavennlig verden etterspør. Verdens behov for datakraft øker dramatisk og etterspør fornybar energi. Det samme gjelder produksjon

av silisium og wafere til solceller. Den nye bioøkonomien med norsk skog som råstoff krever også konkurransedyktig ren kraft.

Alle disse bransjene vil kunne skape et stort antall sårt tiltrengte kunnskapsintensive arbeidsplasser i en situasjon der oljebransjen stadig nedbemannes.

Kraftbransjen selger en enkel idé om Europas grønne batteri og taler varmt for flere kabler til strømeksport. Den ønsker å skape et bilde av en vekstbransje som er viktig for det grønne skiftet og en verdig avtaker til olje- og gassindustrien.

Det er imidlertid vanskelig å forstå at våre myndigheter kan mene at det er en god forretningsidé å subsidiere norsk kraft for å selge den billig til utlandet.

Drømmen om Europas grønne batteri er blitt oversolgt av kraftbransjen i den offentlige debatten og er basert på en rekke forenklete antakelser.

- Kapasiteten i våre vannmagasiner er i relasjon til EU sitt behov av marginal betydning.

- Norsk strømeksport innebærer at vi subsidierer utenlandske bedrifter og forbrukere.

- Antatt fremtidig prisutvikling i våre eksportmarkeder taler ikke for økt strømeksport.

- Krafteksport over nye kabler til utlandet krever store investeringer og har høy risiko.

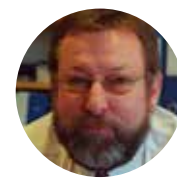
- Krafteksport har ikke potensial til å bli et nytt økonomisk lokomotiv etter olje og gass.

- Norsk krafteksport vil direkte konkurrere med en stadig viktigere norsk gassseksport.

- Den teknologiske utvikling vil gradvis redusere behovet for eksport av balansekraft.

La oss derfor håpe at våre myndigheter ikke lar seg diktere av offentlig eide energiselskaper. Vår kraftkrevende industri er skapt gjennom mange generasjoners innsats og det er kritisk at den fortsatt sikres langsiktige rammebetingelser som gir global konkurransedyktighet.

La oss ikke slå beina under kommende generasjoner, men legge til rette for kunnskapsbasert verdiskapning med dagens kraftkrevende industri som utgangspunkt.

HELGE BRISEID RISNES
Entreprenør og investor